

свого наставника, або висловлюватися негативно на його адресу. Безумовно, не можна абсолютизувати думку курсанта про рівень знань викладача, але до неї потрібно прислухатися.

Виходячи з цього, перед викладачем завжди стоїть завдання - навчити курсанта умінню планувати й організувати свою діяльність. Питання це складне, важливе, пов'язане з постійною напруженою науково-методичною роботою викладача над підвищенням свого фахового рівня. Обраний шлях педагога-вихователя, фахівця своєї справи вимагає не тільки доброзичливості і такту по відношенню до курсанта, терпіння, вимогливості, зацікавленості в успіху, об'єктивності в оцінці знань, поважливого відношення, але і вміння ясно і доступно викладати матеріал навчального предмету, пояснювати складні місця, виділяти головні моменти, викликати і підтримувати інтерес аудиторії до свого предмету, слідкувати за реакцією аудиторії, задавати питання і спонукати до дискусії, дотримуватися логічної послідовності у викладанні матеріалу, демонструвати культуру мови, чіткість дикції, вміння знати напругу і втомленість аудиторії. Тільки і тільки за таких умов викладач буде приваблювати курсантів своєю високою ерудицією, манерою поведінки, зовнішнім виглядом та бажанням брати з нього приклад.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Державна національна програма "Освіта". Україна в ХХІ ст. - К., 1994.
2. Інформаційний збірник Міністерства освіти України - К., 1992. - Вип. 11-15.
3. Конституція України - К., 1996.
4. Андреев Д.А. Изучение основных личностных характеристик современного студента // Человек и общество. - Л., 1997.
5. Гольовий В.В. Формування основ педагогічної майстерності // Проблеми вищої школи. - К., 1993.
6. За даними ЮНЕСКО. Деякі цифри про навчання світового студентства // Освіта України. - 1997. - 14 листопада.
7. Капица П.П. Професор і студент. - М., 1981.
8. Климчура педагогічного спілкування у вузі // Педагогічні тенденції. - К., 1995.
9. Коловець В.М. Сучасний навчальний процес у вузі та взаємодія викладача і студента // Вища школа: проблеми, пошуки, тенденції. Матеріали науково-методичного семінару. Випуск другий. - Чернівець, 2001. - С. 85.
10. Юрченко В. Вплив взаємодії між студентом і викладачем // Освіта і управління. - 1997. - №1.

***

УДК: 343.44 (477): 616-089.843

Лень В.В.

**старший викладач
кафедри кримінального
права та кримінології ЗЮІ МВС України,
підполковник міліції**

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ
ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ ЛЮДИНИ**

В світовому суспільстві і зокрема українському роками тривають дискусії щодо збереження життя певній категорії людей, використовуючи можливості трансплантології у медицині.

Безумовно, ця проблема у суспільстві досить болісна і відношення до неї досить неоднозначне.

Так лише в Україні на пересадку відповідних органів чекають сотні наших співвітчизників. На сьогодні в державі, у рік на пересадку тільки нирок чекають - 2500, а серця - 1500 громадян [1].

Ми вважаємо, що рівень вирішення проблеми трансплантації в будь-якій державі залежить від наступних основних умов:

1. відношення і розуміння членів суспільства у

державі (рівень демократії, цивілізованості, інтелектуальності та освітності нації);

2. відношення і розуміння представниками релігійних конфесій, які існують в цій державі;

3. рівня підготовки в відповідних медичних кадрах і медицині в цілому;

4. рівня законодавчого забезпечення (Конституція, Закон "Про трансплантацію", відповідні накази і інструкції Міністерства охорони здоров'я тощо);

5. рівня науково-технічного потенціалу й розвитку держави в цілому.

Отже, слід відзначити, що проблема трансплантації органів людини

(гомотрансплантантів) є багатогранною і багатоаспектною, до вирішення якої необхідно залучати не лише відповідних фахівців з медицини, а й психологів, юристів та громадськість.

Людина - це індивідуальність. В кожній людині особисте ставлення, бачення і осмислення цієї проблеми, і залежить перш за все від виховання й освіти і це є нормальним в демократичному суспільстві.

Аналізуючи окремі аспекти національного законодавства з питань трансплантації анатомічних матеріалів (органів і тканин) людини, слід звернути увагу, перш за все на Конституцію, де у ст. 3 зазначається: "Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю" 2.

Деяко окремих у цій публікації висвітлюється питання пов'язаного з порушенням порядку трансплантації за новим Кримінальним кодексом України 2001р. В ньому передбачена кримінально-правова норма, щодо відповідальності за порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини.

Разом з тим, зазначимо, що правової норми щодо незаконної трансплантації органів або тканин людини в Кримінальному кодексі 1960р., не передбачалось.

Стосовно цієї новели в кримінальному законодавстві України, необхідно вказати, що практики її застосування фактично не існує.

Причин з цього приводу може бути лише дві:

1. вказаний вид злочинної діяльності має велику латентну спрямованість;
2. незаконна трансплантація органів або тканин людини не розповсюджена в Україні.

Тому важко проводити ґрунтовний аналіз ст.143 КК України, стосовно побудови, структури і кваліфікуючих ознак.

Проте необхідно звернути увагу на явну нелогічність у суворості санкцій п.п.2 і 4.

Так у п.4ст.143 КК України зазначається, що за незаконну торгівлю органами або тканинами людини, санкція передбачається у вигляді обмеження волі до п'яти років або позбавлення волі на той самий строк.

У п.2 вказаної норми, вилучення у людини шляхом примушування або обману її органів або тканин з метою їх трансплантації, передбачається відповідальність лише у вигляді обмеження волі на строк до трьох років або позбавлення волі на той саме строк 3. Тобто, за вчинений злочин з більшим ступенем суспільної небезпеки п.2 ст.143 КК України, передбачається менш сувора кримінальна відповідальність, а в п.4 навпаки настає більш сувора відповідальність за вчинення злочину з менш кваліфікуючими ознаками.

Розглядаючи Закон України "Про трансплантацію" 1999р., слід підкреслити, що головною причиною незадоволення ним переважної більшості медичних працівників у даній галузі медицини є те, що у Законі зазначається про необхідність отримання згоди близьких рідних людини, яка в силу певних життєвих обставин стала потенційним донором і у неї протягом короткого часу

можливо зробити забор певних органів.

Абсолютно очевидно, на нашій погляд, що в країні, яка обрала демократичний шлях розвитку по іншому і не може бути.

Нам вважається, все ж таки національний законодавець підійшов виважено до цієї проблеми. Дійсно, з одного боку сотні безнадійно хворих співвітчизників у яких єдина можливість продовжити життя, це пересадка їм певного донорського органу від іншої людини.

З іншого боку у певній людині при певних обставинах і умовах (дорожно-транспортна пригода з такими тілесними ушкодженнями не сумісними з життям) роблять забор певних органів, але у неї є близькі рідні, які не завжди згодні, щоб їх рідну близьку (діти, батьки та інші) людину оперували і робили забор певних органів. І це по людські тек зрозуміло. У кожній людині є своє глибинне, індивідуальне, морально-психологічне ставлення до таких питань і меж дозволеного. Повинен бути вибір. Однозначної позиції тут немає і не повинно бути.

А деякі громадяни (і таких вважається буде також немало), будуть наполягати на матеріальній компенсації, тобто фактично продавати органи своїх причечених після якоїсь трагедії близьких рідних.

Це зумовило нас привести, як позитивний приклад взаємопорозуміння між лікарями Центру трансплантації і близькими рідними людини, яка внаслідок ДТП отримала тяжкі ушкодження не сумісні з життям щодо забору у неї серця і нирок. Це й приклад високого рівня професійної майстерності у вітчизняній трансплантології по проведенню операції по пересадці серця в Україні, а саме на початку 2003 року в м. Запоріжжі колективом Центру трансплантації на чолі з видатним вченим, професором О. Никоненком, 45-річному важко хворому пацієнтові. Це була унікальна операція і єдина можливість врятувати хворому життя.

Надалі слід зазначити, що операції по пересадці відповідних органів людини (дозволені МОЗ) повинні мати основне фінансування за рахунок держави, ці кошти необхідно передбачати щорічно у республіканському бюджеті, якщо пріоритетом в українській державі визнано людину і її здоров'я.

Вищенаведене дозволяє зробити висновок, що саме широке висвітлення цієї проблеми журналістами в ЗМІ дасть можливість підготувати громадську думку до скорішого і може в більшій мірі оптимального вирішення цієї проблеми.

ЛІТЕРАТУРА:

1. "Наше Время тиса". - № 05 (191), ст. 06.02.2003. - С.5.
2. Конституція України - К.:1997. - С.4.
3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 жовтня 2001 року /За ред. М.І. Мельнича, М.І. Хавривова. - К.: Кальчак А.С.К., 2001. - С.334.